

REFERAT FRA DET 3. KONSULTASJONSMØTET 19. august 2008

Saksnr.: 08/148

Tilstede: *Fra staten:*

Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa (KRD), statssekretær Dag-Henrik Sandbakken (KRD), statssekretær Ole Morten Geving (FIN), statssekretær Rigmor Aasrud (HOD), statssekretær Lisbet Rugtvedt (KD), statssekretær Laila Gustavsen (AID, deltok fram til 12.00), statssekretær Kjell Erik Øie (BLD), barne- og likestillingsminister Anniken Huitfeldt (BLD, deltok fra 12.45-13.00)

Fra KS:

Leder Halvdan Skard, nestleder Bjørg Tysdal Moe, Oddleif Olavsén, Gunn Berit Gjerde, Harald Danielsen, Per Arne Olsen, Olav Ulleren (adm.) og Bjørn Gudbjørgrud (adm.)

Dato: 19. august kl. 11.00-13.00

Møteleder: Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa

Referent: Inga Gjerdalen (KRD)

1. Konsultasjonsmøtet

Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa ønsket velkommen til møtet der måloppnåelse i 2007 og bilaterale avtaler er hovedtema.

Meltveit Kleppa viste til at regjeringen i kommuneproposisjonen har varslet en inntektsvekst for kommunene på mellom 7 og 7½ milliarder kroner i 2009, hvorav mellom 3½ og 4 milliarder kroner er vekst i frie inntekter. Kleppa sa videre at hun ser utfordringene for kommunesektoren i 2008, bl.a. knyttet til lønnsoppgjøret, og at det endelige forslaget til budsjettammer for kommunesektoren i 2009 legges fram i statsbudsjettet den 7. oktober.

Det var ingen merknader til innkalling og dagsorden.

Halvdan Skard viste til at drøftingen av klimautfordringer av rimelige grunner hadde utgått fra dagsorden. Han sa videre at KS ønsker et eget møte til drøfting av klimautfordringer og at denne drøftingen ikke bør utsettes til det fjerde konsultasjonsmøtet 28. oktober.

Skard kommenterte videre at staten og kommunesektoren sammen har en utfordring i å begrense omfanget av bilaterale avtaler, og at det er positivt at det i materialet er lagt opp til en drøfting av dette.

2. Notat fra TBU - Oppdaterte beregninger av hvordan kommunesektorens utgifter i 2009 påvirkes av den demografiske utviklingen

Meltveit Kleppa viste til at TBU nå anslår merutgiftene til 1,5 mrd. i 2009, jamfør nye befolkningsframskrivninger fra SSB – middelalternativet. Anslaget fra TBU var i intervallet 1,1-1,4 mrd. våren 2009. Beregningene knytte til demografi er imidlertid usikre.

Skard sa at KS legger til grunn at regjeringen tar med de nye opplysningene i det videre arbeidet med statsbudsjettet.

Bjørn Gudbjørgrud viste til at det i materialet er lagt inn en merknad fra KS om behovet for vekst i kommunesektorens frie inntekter. KS har oppjustert sitt krav til regjeringen til veksten i frie inntekter i 2009, fra 5,75 mrd. kroner til 6 mrd. kroner. Oppjusteringen skyldes et svakere netto driftsresultat i 2007 enn forutsatt, økte demografikostnader, og at regjeringen anslår kommunenes kostnader knyttet til etablering av NAV-kontorer til å bli høyere i 2009 enn i 2008. Han sa videre at kostnader på 1,5 mrd. kr knyttet til rammeplan for bedre eldreomsorg nå er tatt ut av tabellen på bakgrunn av at det ikke er pålagte tiltak fra statens side. Gudbjørgrud sa i tillegg at høy lønnsvekst, økende rente og økte pensjonskostnader vil påvirke kommuneøkonomien.

Meltveit Kleppa tok dette med som et innspill i regjeringens videre budsjettarbeid.

3. Måloppnåelse i 2007 basert på rapporteringen i KOSTRA

Meltveit Kleppa sa hun er imponert over det kommunene har fått til på kort tid, og at hun møter mange som er fornøyd med å få et bedre tjenestetilbud. Hun sa videre at TBUs notat viser at det har vært en sterk økning i tjenestetilbudet innen barnehage og i antall årsverk innenfor pleie- og omsorgssektoren. Bildet for skolesektoren er relativt stabilt. Hun sa videre at aktivitetsveksten i 2007 har vært sterkere enn inntektsveksten, og at dette har bidratt til at netto driftsresultat har blitt redusert. Inntektsnivået i 2007 ligger likevel på et noe høyere nivå enn i det økonomiske opplegget vedtatt høsten 2006.

Statssekretær Lisbet Rugtvedt sluttet seg til Meltveit Kleppas ros og gav honnør for positiv utvikling på Kunnskapsdepartementets (KD) område. Hun kommenterte at det på barnehageområdet likevel fortsatt er utfordringer i noen av de store bykommunene. Hun viste videre til at KD ønsker økt lærertetthet. Situasjonen i grunnopplæringen er relativt stabil. Gitt den overordnede økonomiske utviklingen i kommunesektoren, er rapporteringen for 2007 på dette området ikke overraskende. På grunn av at situasjonen fortsatt er utfordrende foreslår KD derfor nye tiltak i kvalitetsmeldingen som ble lagt fram før sommeren.

Partene konstaterte at det har vært en betydelig vekst i årsverkene innenfor pleie- og omsorgssektoren, men at det kan være usikkerhet om størrelsen på veksten og at det derfor kan være grunnlag for å gå nærmere igjennom dette.

Skard sa kommunene og fylkeskommunene har arbeidet for en bedring i tjenestetilbudet, men at det innenfor nåværende handlingsrom ikke er mulig å øke aktiviteten ytterligere.

Per Arne Olsen påpekte at 60 prosent av nye tjenestemottakere innen helse- og omsorg kommer innenfor gruppen under 67 år.

Harald Danielsen sa at et stort behov for å prioritere rehabilitering av skolebygg og andre tiltak i skolen kan ha gått på bekostning av økt lærertetthet, og at lærertetthet ikke må være det eneste målet på kommunal satsing.

Rugtvedt sa ressursinnsats ikke gir et fullstendig bilde av måloppnåelse og at andre indikatorer også er nødvendige.

4. Bilaterale avtaler

Partene hadde merket seg at kommunalkomiteen er enig i at omfang og innhold i de bilaterale avtalene må vurderes kritisk og begrenses til områder med politisk prioritet, og var enige om at ev. forslag om nye avtaler må vurderes kritisk.

Skard påpekte at det generelt er et faktum at KS ikke kan forplikte kommunene. Han trakk videre fram at samarbeidet knyttet til avtalen om bosetting av flyktninger, og avtalen om helse- og omsorg, har vært særskilt viktige, og at avtalen om utbygging av barnehager har oppfylt sin funksjon. Han sa deretter at det bør vurderes om helse og omsorgsavtalen og avtalen om samhandling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten, kan innarbeides i en felles avtale.

Partene drøftet kort at avtalene ikke har ført til reduksjon i øremerking og lovforankring, og at det er potensiale for forbedringer. Det kom fram at det er vanskelig å se at avtalene alltid er et klart alternativ til behovet for andre og sterkere styringsgrep, som øremerking og regelfesting.

Meltveit Kleppa kommenterte også at hun og KS har mottatt et brev fra Fagforbundet om involvering av arbeidstakere og deres organisasjoner i arbeidet med de bilaterale avtalene. Partene ble enige om å se på henvendelsen i fellesskap og vil komme tilbake til saken.

Partene utvekslet videre kommentarer til følgende av de bilaterale avtalene:

Avtale om boligsosialt arbeid

Meltveit Kleppa viste til at det har blitt et sterkt engasjement i kommunene på området, og at det er viktig å bruke Husbankens kompetanse og veiledning.

Bjørg Tysdal Moe sa at økt levestandard gir økte forventninger hos de som skal bosettes, og at den store tilstrømmingen av asylsøkere og flyktninger gir særskilte utfordringer i arbeidet. Det er etter KS' vurdering behov for å øke boligtilskuddet til 40 pst.

Avtale om kvalitetsutvikling helse og omsorg

Partene var enige om at det har vært et godt samarbeid om denne avtalen.

Aasrud kommenterte at kravet til lovfesting nok hadde vært sterkere hvis det ikke hadde vært inngått en avtale, og at partene i fellesskap må vurdere hensiktsmessigheten av eventuelt å slå sammen de to avtalene på feltene helse og omsorg.

Avtale om videreutvikling av barnevernet

Partene var fornøyd med det som er oppnådd gjennom avtalen.

Statssekretær Kjell Erik Øie sa Barne- og likestillingsdepartementet merker at KS setter politisk fokus på barnevernet. Øie viste videre til at Kommunal- og regionaldepartementet har mottatt et brev fra Oslo kommune om finansiering av barnevernet og sa at BLD og KRD vil komme tilbake med et felles svar.

Ved signeringen av ny avtale understreket barne- og likestillingsminister Anniken Huitfeldt at departementet gjennom den nye avtalen ønsker å sikre videre samhandling mellom staten og kommunesektoren, både mellom faginstanser i staten og i kommunene, og i mellom ulike tjenester rettet mot barn og unge i kommunene.

Avtale om kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Rugtvedt sa seg godt fornøyd med avtalen, og kommenterte videre at de områdene avtalen omfatter er de som ikke lar seg lovregulere. Avtalen vil dermed lite sannsynlig kunne føre til bortfall av regelverk.

Skard viste til at avtalen utløper ved årsskiftet 2008/2009 og at KS ønsker seg en avtale med mer konkrete elementer.

Avtale om barnehageløftet

Partene drøftet ulike definisjoner av begrepet full dekning.

Rugtvedt påpekte behovet for et tett samarbeid med KS fram mot innføring av rammefinansiering i 2011, og sa at KD vil kalle inn til et møte om innføring av rett til barnehageplass.

Rammeavtale om samhandling helse- og omsorg

Aasrud sa departementet er opptatt av ordninger som kan føre til smidig samhandling, og at helseminister Bjarne Håkon Hansen vil tilnærme seg denne problemstillingen på systemnivå. Det holdes et eget møte om det videre arbeidet med samhandling 20. august mellom HOD og KS.

Rammeavtale om ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV)

Partene kommenterte at de har en felles virkelighetsoppfatning om utfordringer knyttet til videre arbeid med etableringen av ny arbeids- og velferdsforvaltning.

Avtale om styrket samarbeid mellom arbeids- og velferdsetaten og utdanningsmyndighetene i kommuner og fylkeskommuner

Partene var enige om at det er viktig med god samhandling videre knyttet til tiltak for ungdom. KS pekte spesielt på behovet for felles finansiering av karriereveiledningstjenester i fylkene, som et viktig tiltak innenfor rammene av denne avtalen.

AID ser positivt på å utvikle karriereveiledningstjenestene. Det vil være opp til hvert enkelt NAV på fylkesnivå å prioritere midler til karriereveiledning.

Avtale om bosetting av flyktninger

Partene var enige om at avtalen har bidratt til å unngå bosetting i kommunene ved tvang, og at lokalt engasjement er viktig for vellykket integrering og mindre sekundærflytting. Det ble gitt uttrykk for en felles vilje hos partene om også å få håndtert den økte asyltilstrømmingen i 2008 uten bruk av tvang (jf. også referatpunktene 6.2 og 6.3).

Avtale om landbruks- og næringsutvikling i kommunene og programmet Livskraftige kommuner

(Grønne energikommuner)

Partene hadde ingen særskilte merknader til avtalen om landbruks- og næringsutvikling, men gitt en overlapping av tema i disse avtalene, foreslo KS at det bør vurderes om feltene kan slå sammen i en avtale.

Skard viste i denne sammenheng også til den nye intensjonsavtalen "Framtidens byer" som er inngått mellom staten og de 13 største byene, og er et samarbeid om reduserte klimagassutslipp og bedre bymiljø.

5. Kostnadsberegninger – aktuelle reformer

Aasrud stilte spørsmål ved hvordan kommunene praktiserer regelverket for kompensasjon til fysioterapeuter. Kommunenes andel har gått ned de senere år og er nå på rundt 25 prosent.

Skard sa at KS er positive til å delta i arbeidsgruppen.

6. Kommunesektorens oppgaver

6.1 Helse- og omsorgsdepartementet

Årsverk i pleie- og omsorgstjenesten

Partene konstaterte at det har vært en betydelig vekst i årsverkene innen sektoren, men at det kan være usikkerhet om størrelsen på veksten og at det derfor kan være grunnlag for å gå nærmere gjennom dette.

Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Aasrud orienterte om at 75 kommuner hittil i år har søkt om støtte til etablering av 2088 enheter, fordelt på 42 prosent omsorgsboliger og 58 prosent sykehjemsplasser. Tilskuddsrammen omfatter som kjent 1000 enheter.

Legetjenester i sykehjem

Rigmor Aasrud orienterte om at kommunene har fastsatt sin lokale norm for legedekningen i sykehjem, og at Helsedirektoratet har utarbeidet en foreløpig vurdering av kommunenes lokale normeringsarbeid. En endelig rapport vil foreligge høsten 2008. Ut fra de lokale normeringene planlegger kommunene en samlet vekst på 38 %, noe som vil kreve 111 nye legeårsverk. Rapporten fra Helsedirektoratet er inntil videre unntatt offentlighet. Den foreløpige rapporten viser at det er store kommunale variasjoner, og Aasrud påpekte at det er behov for en nærmere analyse av disse variasjonene. Aasrud vil invitere KS til eget møte for å drøfte og vurdere måltallet etter at Helsedirektoratet har avgitt sin samlede rapport.

6.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

KS kommenterte utfordringene i forbindelse med etablering av asylmottak (herunder også desentraliserte mottak), og understreket behovet for at driftsoperatører samarbeider godt med vertskommunene ved etablering av asylmottak, herunder også desentraliserte mottak. AID vil vurdere hvordan man sikrer at driftsoperatørene har en tettere kontakt med kommunene.

Partene ser det som viktig å arbeide med gode samarbeidsmodeller og rutiner for å sikre gode prosesser mellom UDI/IMDI, og med kommunesektoren.

Gustavsen fremhevet at dobling av vertskommunetilskuddet i revidert nasjonalbudsjett innebærer en forbedring for vertskommunene. Skard sa at KS er tilfreds med økningen i vertskommunetilskuddet.

6.3 Kunnskapsdepartementet

KS viste til sitt forslag om å gi et særlig tilskudd til dekning av utgifter til spesialundervisning for grunnskolebarn i asylmottak. Rugtvedt uttalte at KD er kjent med at ikke satsene kompensere fullt ut.

6.4 Finansdepartementet

KS viste til at det er stort engasjement i kystkommuner omkring regjeringens arbeid knyttet til betalingsordning for bruk av sjøområdet og eiendomsskatt i sjøområdet, og understreket at dette vil være en viktig avgift for de kommunene som er berørt.

Statssekretær Ole Morten Geving orienterte kort om prosessen knyttet til arbeidet med å vurdere spørsmålet om betalingsordning for bruk av areal i kystsonen og eventuelle endringer i adgangen til å skrive ut eiendomsskatt i sjøområdet. Han viste bl.a. til at det er avholdt flere møter, der KS har hatt anledning til å fremme synspunkter. Han viste til at Finansdepartementet tar KS sitt innspill til konsultasjonsmøtet til orientering, og til at departementet tar sikte på å omtale saken i statsbudsjettet for 2009.

7. Andre innspill

Det er enighet mellom partene om å arbeide videre med hvordan man løpende tilbakerapporterer til konsultasjonsmøtene fra møter som holdes mellom konsultasjonsmøtene.

Møtet ble hevet kl. 13.00